

PARTER

Klagande

1. Skanska Industrial Solutions AB
Hammargatan 2, 781 71 Borlänge

Ombud: Projektutvecklaren Maria Elofsson och bolagsjuristen Mathias Lindqvist

2. Mari Engström
Ekeby 16, 137 92 Tungalsta

3. Haninge Naturskyddsförening
natur@svensk.net

Motpart

Länsstyrelsen i Stockholms län
Box 22067, 104 22 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms län, miljöprövningsdelegationen, beslut den 18 december 2019 i ärende nr 551-13075-2016, se bilaga 1

SAKEN

Tillstånd enligt miljöbalken till bergtäktsverksamhet m.m. på fastigheten Häringe 5:2 i Haninge kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen undanröjer det överklagade beslutet att godkänna den i ärendet upprättade miljökonsekvensbeskrivningen och avvisar Skanska Industrial Solutions AB:s tillståndsansökan.

BAKGRUND

I beslut av den 18 december 2019 avslog Miljöprövningsdelegationen inom Stockholms län en ansökan från Skanska Industrial Solution AB (Skanska) om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken (1998:808) för bergtäktsverksamhet m.m. på del av fastigheten Häringe 5:2. Miljöprövningsdelegationen godkände i samma beslut den i ärendet upprättade miljökonsekvensbeskrivningen.

Skanska, Mari Engström och Haninge Naturskyddsförening har överklagat miljöprövningsdelegationens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Skanska har yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av miljöprövningsdelegationens beslut, ska bevilja Skanska tillstånd enligt miljöbalken till bergtäktsverksamhet m.m. på fastigheten Häringe 5:2 i Haninge kommun.

Mari Engström och **Haninge Naturskyddsförening** har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva beslutet att godkänna miljökonsekvensbeskrivningen.

Länsstyrelsen i Stockholms län har anfört att länsstyrelsen inte finner skäl att göra någon annan bedömning än den som miljöprövningsdelegationen gjort i fråga om miljökonsekvensbeskrivningen.

UTVECKLING AV TALAN

Parterna har i huvudsak anfört följande.

Skanska

Grunder

Skanska har i sin ansökan visat att den valda lokaliseringen för den sökta verksamheten är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön enligt 2 kap. 6 § miljöbalken. Skanska har också visat att den sökta verksamheten utgör lämplig användning av mark- och vattenområden enligt hushållningsbestämmelserna i

3 kap. miljöbalken. Miljöprövningsdelegationens skäl för att avslå Skanskas ansökan är sålunda felaktiga varför beslutet ska ändras och Skanska beviljas tillstånd till den sökta verksamheten.

Verksamheten innebär inte en stor omgivningspåverkan

Den sökta verksamheten, inklusive följdverksamheter (transporter), kommer med vidtagande av nödvändiga skyddsåtgärder innehålla de riktvärden för ljudnivåer som följer av Naturvårdsverkets vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller (Rapport 6538) och, beträffande trafikbuller, de riktvärden som följer av infrastrukturpropositionen (prop. 1996/97:53). Detta tydliggörs i Skanskas bullerutredning och Skanskas PM tillhörande bolagets komplettering daterad den 28 maj 2018 samt Skanskas bemötande av inkomna yttranden daterat den 7 oktober 2019. Sammantaget kan den sökta verksamheten bedrivas utan att den medför oacceptabel störning vad gäller buller från verksamhetsområdet, tunga transporter och annan påverkan i omgivningen. Till skillnad från vad miljöprövningsdelegationen bedömer, föreligger det sålunda inte risk för att människor i tåktens närhet skulle få försämrade levnadsförhållanden på grund av buller och tunga transporter nära bostäder i sådan utsträckning att den sökta verksamheten inte kan tillåtas. Det saknas därför skäl att avslå Skanskas ansökan på den grunden att den sökta verksamheten skulle innebära stor omgivningspåverkan.

Verksamheten påverkar inte vattenkvaliteten i Träsksjön negativt

I Swecos utredning redovisas att den bedömda konsekvensen av bergtäkten är en minskad tillrinning på 0,25 l/s som årsmedel mot Träsksjön. Vid utbruten bergtäkt kan istället ett visst omvänt grundvattenflöde uppkomma från masshanteringsområdet in mot bergtäkten, vilket ytterligare minskar avrinningen något till Träsksjön. Någon annan påverkan för Träsksjön och dess avrinningsområde bedöms inte bergtäkten ge upphov till.

Verksamheten ligger inte i ett stort opåverkat område och strider inte mot översiktsplan

De områden som i översiktsplanen är utpekade som stora opåverkade områden, omfattar en areal i hela kommunen om cirka 8 500 ha. Det planerade verksamhetsområdet är lokaliserat alldeles i kanten av den sydöstra begränsningen av det delområde (cirka 1 800 ha) som är utpekad som ett stort opåverkat område i sydväst mot kommungränsen till Nynäshamn. Merparten av det planerade verksamhetsområdet är därtill lokaliserat utanför det område som är utpekad som ett stort opåverkat område. Den sökta verksamheten upptar ett totalt verksamhetsområde om 32,4 ha, varav knappt cirka 4 ha är beläget inom det område som är utpekad som ett stort opåverkat område. Det innebär att det planerade verksamhetsområdet upptar cirka 0,2 % av det aktuella opåverkade områdets areal. Den planerade verksamhetens lokalisering skulle inte på något sätt vara opåverkad av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Den sökta verksamhetens lokalisering är inklämd i ett område mellan å ena sidan riksväg 73 (Nynäsvägen), vilken är motorväg, i sydost och Vattenfalls kraftledning ÄL4 S6 (70 kV) i nordväst. Därutöver är också gamla Nynäsvägen (väg 545), belägen sydost om nuvarande riksväg 73, fortfarande i bruk och upplåten för all trafik.

Det finns behov av bergtäktsverksamheten

Beträffande behovet av bergmaterial anser Skanska att miljöprövningsdelegationen har missbedömt vilket utbud och vilken efterfrågan av bergmaterial som finns i den sydöstra delen av Stockholmsregionen. Det finns ett behov av den sökta verksamheten som motiverar den påverkan som den förväntas medföra. I tillägg till vad Skanska redan anfört i denna del tar Skanska till ytterligare stöd sin utgångspunkt i Stockholmsregionens regionala utvecklingsplan, RUFS 2050, som uttrycker den gemensamma viljan för regionens utveckling fram till 2030 och med utblick mot 2050. Skanska tar även ytterligare stöd i Sveriges Geologiska Undersöknings (SGU) rapporter 2018:09 ”Hållbar ballastförsörjning – förutsättningar i Stockholms och Uppsala län”, SGU per publ 2019:3 ”Grus, sand och krossberg 2018”. Skanska noterar trenden att det även i framtiden kommer att

finnas ett ökat behov av ballast för bygg- och anläggningsändamål i Stockholmsregionen. De stora bostads- och infrastrukturplanerna i Stockholmsregionen fram till 2030 leder till ett ökat behov av material för bygg- och anläggningsändamål och analyser tyder på en brist på täktmaterial i regionen redan kring 2021–2022.

Skanska har i den lokaliseringsutredning som redovisas i miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt 5, redogjort för samtliga de alternativ vilka har utretts som alternativ till den slutligen av Skanska förordade lokaliseringen i Västnora. Som framgår av lokaliseringsutredningen, är Skanskas avsikt att den sökta verksamheten i Västnora långsiktigt ska tillhandahålla och erbjuda bergmaterial för mark- och anläggningsbyggande samt mottagning av massor för att möjliggöra infrastruktur- och byggprojekt i huvudsak inom Stockholms sydöstra försörjningsområde, med fokus på Stockholms södra kommuner norr om Västnora (Haninge, Värmdö, Nacka och Tyresö). Det ska dock inte ses som osannolikt att leveranser av material också kan ske till delar av Huddinge och Stockholms kommun. Som Skanska har redogjort för i miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt 5.1 samt i komplettering daterad 29 januari 2018, finns det idag inom det sydöstra försörjningsområdet av Stockholm endast i drift ett fåtal fasta anläggningar (två) med gällande långsiktiga tillstånd till bergtäkt. Detta är ett färre antal laga kraftvunna tillstånd till bergtäkt i södra Stockholmsområdet än vad som var gällande under år 2016.

Det finns behov av bergmaterial inom Stockholms sydöstra försörjningsområde och detta behov kan inte helt och hållet tillgodoses genom befintliga täkter eller från olika bygg- och infrastrukturprojekt (entreprenadberg). Miljöprövningsdelegationens bedömning är sålunda felaktig och det saknas skäl för att avslå Skanskas ansökan på den grunden att det skulle saknas behov av att bryta ytterligare bergmaterial inom nämnda försörjningsområde.

Verksamheten innebär inte negativa konsekvenser för natur- och friluftslivet

Det saknas skäl för att avslå Skanskas ansökan på den grunden att den sökta verksamheten skulle medföra negativa konsekvenser för natur- och friluftslivet i området. Det finns ett flertal skäl som talar mycket starkt för den sökta

verksamheten, såsom leveranser av ett kvalitativt bergmaterial till en marknad där det snart nog kommer att råda ett underskott på material, korta transportavstånd med minskade utsläpp av klimatpåverkande utsläpp, ersättning av naturgrus i betong vilket skyddar framtida grundvattenresurser etc. Samtliga dessa skäl är mycket väl förenliga med de mål och riktlinjer som är utpekade i RUFS 2050. Den planerade verksamheten har så långt möjligt utformats för att inte påverka ridverksamhet eller rörligt friluftsliv i omgivningen. Bullerpåverkan vid ridstallar i omgivningen kommer att ligga under angiven nivå i Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd om hästhållning (SJV, 2006). Trots relativt kort avstånd till närmaste bostadsbebyggelse (vid Västnora) och karaktären av de verksamheter som bedrivs vid Ekeby Säteri och i anslutning till väg 545, Östnora gård (daghem) och i Östnora gamla skola (cateringverksamhet), är påverkan från själva verksamhetsområdet och transportvägen (ex. buller, vibrationer, luftstöt våg och damning) möjlig att begränsa till för omgivningen acceptabla nivåer med lämpliga villkor i ett tillstånd och nödvändiga skyddsåtgärder. Skanska avser att utföra skyddsåtgärder för att skapa en så säker trafiksituation som möjligt längs transportvägen fram till anslutningen vid allmän väg.

Övriga omständigheter

Det saknas skäl för att avslå Skanskas ansökan på den grunden att den sökta verksamheten kommer att aktualisera avstängningar av riksväg 73. Det kommer inte att vara fråga om återkommande avstängningar under den sökta verksamhetens totala drifttid (30 år) utan endast fråga om avstängningar när sprängningar sker i vissa områden i tåkten och under anläggande av ny väg. Skanska kommer att söka de tillstånd som krävs enligt gällande lagstiftning, bl.a. väglagen och ordningslagen.

Förtydligande beträffande Skanskas miljökonsekvensbeskrivning

De grunder som Haninge Naturskyddsförening och Mari Engström anför avseende miljöprövningsdelegationens beslut om att godkänna miljökonsekvensbeskrivningen inte är av sådan betydelse att det kan motivera ett beslut om att avvisa Skanskas ansökan om tillstånd baserat på att det skulle föreligga brister i bolagets miljökonsekvensbeskrivning. Samråd beträffande bergtäktsverksamheten

m.m. har genomförts i syfte att uppfylla vad som åligger en sökande enligt miljöbalken. Därigenom har de miljöaspekter som bör hanteras i ärendet kunnat fastställas. Skanska har under tiden 2009 - 2011 genomfört samråd (samråd 1) och under 2014 – 2015 genomfört kompletterande samråd (samråd 2) avseende den planerade bergtäktsetableringen i Västnora med sakägare, övriga enskilda som kan antas bli särskilt berörda, länsstyrelsen och Haninge kommun. Därutöver har även samråd genomförts med andra statliga myndigheter, den allmänhet och de organisationer som antas bli berörda av verksamheten. Under samråden inkom synpunkter som bl.a. berörde behov, transporter, buller, vibrationer, vattenpåverkan, ridverksamhet och kulturmiljö. Skanska har beaktat och utrett de frågeställningar som inkommit och har därefter reviderat delar av den planerade bergtäktverksamheten m.m. Frågor som inkom under samrådsprocessen avsåg bl.a. behovet av bergtäkter, lokalisering, landskapsbild, vattenkvalitet, påverkan på vattentäkt, bortledning av vatten, buller/vibrationer, sprängning, trafik/transporter, nyckelbiotop, damning samt påverkan på rekreation och friluftsliv i området. Dessa synpunkter har Skanska beaktat på olika sätt i framtagandet av bolagets ansökan och miljökonsekvensbeskrivning, vilket framgår av handlingarna samt i samrådsredogörelserna som finns i bilaga B2 och B3 i miljökonsekvensbeskrivningen. Synpunkter som har framställts under samråden berörde bl.a. att den planerade verksamheten inte ska lokaliseras till Västnora utan måste etableras någon annanstans. Denna typ av synpunkter kan Skanska emellertid inte tillgodose då Skanska anser att valet av Västnora som plats är lämpligt med beaktande av gällande lagstiftning och praxis och efter rimlig avvägning mellan insatser och miljönytta för att så långt möjligt reducera störningar. Detta redogör Skanska för i både ansökan och i miljökonsekvensbeskrivningen. Under åren 2018 – 2019 och som ett led i miljöprövningsdelegationens handläggning av ärendet har Skanska efter begäran från miljöprövningsdelegationen kompletterat bolagets ansökan vid tre tillfällen samt bemött inkomna yttranden efter kungjord ansökan avseende frågor som bl.a. tagits upp i samråden och i miljökonsekvensbeskrivningen.

Angående naturinventeringen

Skanska har låtit utföra en naturinventering. En sammanfattning av inventeringen finns i avsnitt 6.7 i miljökonsekvensbeskrivningen. Efter genomfört samråd 2009-2011 och med beaktande av naturinventeringen samt inkomna synpunkter har Skanska minskat det ansökta verksamhetsområdet och ändrat anslutningsvägens sträckning på så vis att den enda identifierade nyckelbiotopen samt delar av områden med visst naturvärde lämnas helt orörda av verksamheten. Vidare har Skanska låtit Enetjärn Natur AB utföra en inventering av tjäder som uppfyller de krav på komplettering som ställts av miljöprövningsdelegationen.

Under ärendets handläggning har området besökts av representanter för miljöprövningsdelegationen och länsstyrelsen. Några ytterligare krav på redovisning eller utredning av naturvärden i området har inte ställts.

Mari Engström

Miljökonsekvensbeskrivningen är bristfällig. Ytterligare utredning behövs i alla avseenden gällande människor, djur, vatten, luft, buller och natur.

Haninge Naturskyddsförening

Miljökonsekvensbeskrivningen är för övergripande och klarlägger inte situationen på platsen, främst utifrån påverkan på följande problem.

Halten av sulfid i bergmaterialet har inte uppmätts. Med situationen i Albyberg industriområde 2017 som grund kan inte detta problem underskattas. Om bergmaterialet i Häringe har samma höga halter av sulfid kan det i sig själv innebära att det utgör en stor miljörisk både på brytningsstället och på de platser som det utvunna bergmaterialet ska användas. Att till exempel använda sådant bergmaterial till halkbekämpning skulle innebära att ett stort miljöproblem sprids över stora ytor och som material till fastighetsentreprenader är det mycket olämpligt. En petrografisk analys av bergmaterialet är ett krav i en miljökonsekvensbeskrivning i och med dessa kända farhågor.

Inventeringen av brunnar i området är inte komplett delvis på grund av att det inte finns något krav på registrering av borrhål. Förorening eller minskad tillgång på vattnet kan därför bli ett större problem än vad som är känt nu. Det kommer sannolikt behövas en viss vattenåtgång för att minska damning och det kan påverka vattentillgången i områdena som finns i närheten. Det bör genomföras någon form av hydrogeologisk undersökning av grundvattenmagasinet eller dess tillrinningsområde.

Det nämns siffror avseende de planerade kväveutsläppen som är anmärkningsvärt höga. Det kan inte vara rimligt och bör kontrolleras innan en miljökonsekvensbeskrivning kan godkännas.

Naturinventeringen är alldeles för översiktlig. Det är även uttalat i naturinventeringen: "Inventeringen som gjorts är av översiktlig karaktär". Det är inte tillräckligt i en sådant känsligt naturområde. Naturinventeringen, som väl ska avse en inventering av naturvärdena, är också 14-15 år gammal och behöver göras om helt och hållet samt i detaljerat utförande.

Länsstyrelsen i Stockholms län

De grunder som Haninge Naturskyddsförening och Mari Engström anför avseende miljöprövningsdelegationens beslut om att godkänna miljökonsekvensbeskrivningen är inte av sådan betydelse att det kan motivera ett beslut om att avvisa miljökonsekvensbeskrivningen.

DOMSKÄL

Inledning

Mark- och miljödomstolen anser att såväl Mari Engström som Haninge Naturskyddsförening har rätt att föra talan mot miljöprövningsdelegationens beslut att godkänna den i ärendet upprättade miljökonsekvensbeskrivningen.

Om en miljökonsekvensbeskrivning är behäftad med så väsentliga brister att den inte kan utgöra grund för ett ställningstagande till verksamhetens eller åtgärdens inverkan på miljön anses det föreligga ett processhinder. Är en sådan prövning visserligen möjlig, men beskrivningen bristfällig, får det i stället ses som en fråga om ansökningens materiella hållbarhet. Bristerna får då falla tillbaka på sökanden, vilket ytterst kan föra med sig att tillståndsansökningen avslås (Se NJA 2009 s. 321 och MÖD 2012:5).

Den fråga som domstolen inledningsvis har att ta ställning till i målet är således om miljökonsekvensbeskrivningen kan utgöra grund för ett ställningstagande till verksamhetens inverkan på miljön eller om den är behäftad med så väsentliga brister att de ska betraktas som ett processhinder.

Ansökan med miljökonsekvensbeskrivning inkom till miljöprövningsdelegationen den 12 april 2016. I målet tillämpas därför 6 kap. miljöbalken i dess lydelse före den 1 januari 2018. Alla hänvisningar till 6 kap. miljöbalken avser denna lydelse.

Krav på innehåll i en miljökonsekvensbeskrivning

Enligt 6 kap. 7 § första stycket miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning, i den utsträckning det behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning, innehålla de uppgifter som behövs för att beskrivningen ska uppfylla sitt syfte. Syftet med en miljökonsekvensbeskrivning är enligt 6 kap. 3 § miljöbalken att identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekter som den planerade verksamheten eller åtgärden kan medföra bl.a. på människor, djur, växter, mark, vatten, landskap och kulturmiljö. Syftet är också att möjliggöra en samlad bedömning av dessa effekter på människors hälsa och miljön. Avsikten är att miljökonsekvensbeskrivningen ska ge ett så bra beslutsunderlag som möjligt och att den ska bidra till att verksamheten får så lite negativ miljöpåverkan som möjligt. Av betydelse är också allmänhetens medverkan och möjlighet att påverka miljökonsekvensbeskrivningen och den planerade verksamheten i ett tidigt skede (se prop. 1997/98:45 del 2, s. 56).

Brister i utredningen

Såväl Mari Engström som Haninge Naturskyddsförening har anfört att miljökonsekvensbeskrivningen är bristfällig och Haninge Naturskyddsförening har bland annat framhållit att naturinventeringen är för översiktlig och ålderstigen.

Av utredningen i målet framgår att Terraproject AB har utfört en översiktlig naturinventering under oktober 2005. I naturvärdesbedömningen har ingått dels en inventering och fältbesiktning på plats, dels inventering av befintliga naturvärdesinventeringar från skogsvårdsstyrelsen. Inventeringen identifierade sju biotopområden med potential att hysa särskilda biologiska värden, dessa har naturvärdesklassats. Enligt rapporten påträffades vid inventeringen två nyckelbiotoper med naturvärdesklass III eller IV. Inga rödlistade arter, eller signalarter påträffades, men det är enligt rapporten sannolikt att sådana kan finnas inom nyckelbiotoperna.

Skanska har i miljökonsekvensbeskrivningen angett att den planerade verksamheten utformats så att nyckelbiotoperna helt lämnas utanför området men att två områden utpekade som objekt med naturvärden kommer att beröras, dels av transportvägen, dels av en mindre del av täktområdet. Det saknas dock detaljerade uppgifter om vad dessa värden utgörs av.

Skanska har efter genomfört samråd 2009- 2011 minskat det ansökta verksamhetsområdet och ändrat anslutningsvägens sträckning på så vis att den enda identifierade nyckelbiotopen samt delar av områden med visst naturvärde lämnas helt orörda av verksamheten. För att komplettera naturinventeringen har Skanska därefter 2017 låtit Enetjärn Natur AB utföra en inventering av tjäder inom sökt verksamhetsområde. Enligt Skanska har några ytterligare krav på redovisning eller utredning av naturvärden i området inte ställts.

Domstolen kan konstatera att miljökonsekvensbeskrivningen, med undantag för den inventering av tjäder som Skanska låtit utföra 2017, således saknar en under senare år gjord naturvärdesinventering. Även om de nyckelbiotoper som identifierades vid inventeringen 2005 har lämnats utanför verksamhetsområdet så anser domstolen att

miljökonsekvensbeskrivningen därmed är bristfällig eftersom naturvärdesinventeringen är 15 år gammal och inte följer nu gällande standard för inventering av ifrågakvarande slag. Naturinventeringen är dessutom alltför översiktlig och utförd vid en tid på året då antalet växter att inventera har varit begränsat. Av utredningen framgår inte heller vilka arter som har inventerats. Utifrån underlaget i målet går det därför, enligt domstolens mening, varken att bedöma verksamhetens inverkan på miljön eller om den uppfyller miljöbalkens krav vad gäller lokalisering. En naturvärdesinventering där både biotoperna och arterna ingår får anses vara av väsentlig betydelse för en bergtäkt med beaktande av att markintränet är definitivt.

Utgångspunkten är att brister i miljökonsekvensbeskrivningen ska klaras ut i ett tidigt skede av handläggningen. I praxis har det ansetts att det mera sällan är möjligt att under den senare handläggningen i högre instanser läka väsentliga initiala brister. Senare kompletteringar ska snarare ta sikte på sådana förhållanden som först då aktualiseras eller som tidigare med fog inte framstått som relevanta (jfr NJA 2009 s. 321 och MÖD 2012:5).

Domstolen anser att miljöbeskrivningen är behäftad med en sådan brist som innebär att den inte uppfyller kraven enligt 6 kap. 7 § andra stycket miljöbalken. Bristen förelåg redan när ansökan gavs in och kvarstod efter de kompletteringar som Skanska gjort vid miljöprövningsdelegationen. Det har därmed funnits hinder för miljöprövningsdelegationen att pröva Skanskas ansökan. Miljöprövningsdelegationen borde därför ha avvisat ansökan med stöd av 19 kap 5 § 3 p och 22 kap. 2 § andra stycket miljöbalken. Högre rätt ska, så snart det finns anledning till det, behandla frågan om det finns något hinder för målets upptagande (se NJA 2009 s. 321). Mark- och miljödomstolen anser att bristen är av sådant slag att det inte är möjligt att under handläggningen i mark- och miljödomstolen läka denna. Miljöprövningsdelegationens beslut ska därför undanröjas och Skanskas ansökan avvisas med stöd av 10 § andra stycket lagen (1996:242) om domstolsärenden (jfr. MÖD 2012:5).

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02).

Överklagande senast den 11 september 2020.

Katarina Winiarski Dol

Annika Billstein Andersson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Katarina Winiarski Dol, ordförande, och tekniska rådet Annika Billstein Andersson samt de särskilda ledamöterna Michael Borell och Svante Lundquist. Föredragande har varit beredningsjuristen Katrin Strömberg.

**Länsstyrelsen
Stockholm**

Miljöprövningsdelegationen

BESLUT

1 (24)

Datum
2019-12-18

Beteckning
551-13075-2016

Anl.nr. 0136-48-044

Kungörelsedelgivning

Skanska Industrial Solutions AB
112 74 STOCKHOLM

NACKA TINGSRÄTT
Avdelning 3

INKOM: 2020-01-27
MÅLNR: M 617-20
AKTBIL: 8

Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till bergtäktsverksamhet m.m. på fastigheten Häringe 5:2 i Haninge kommun

BESLUT

Miljöprövningsdelegationen inom Stockholms län avslår ansökan från Skanska Industrial Solution AB (bolaget), med organisationsnummer 556793-1638, om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken för bergtäktsverksamhet m.m. på del av fastigheten Häringe 5:2 i Haninge kommun.

Miljöprövningsdelegationen godkänner den i ärendet upprättade miljökonsekvensbeskrivningen.

NACKA TINGSRÄTT

Ink. 2020 -01- 27

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Akt..... M 617-20

Aktbil..... 8

Samråd

Samråd har genomförts med Länsstyrelsen i Stockholms län, Haninge kommun och Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund genom samrådsmöte den 23 oktober 2009. Bolaget har även genomfört samråd med enskilda särskilt berörda genom samrådsmöte samt med övriga myndigheter, den allmänhet och de organisationer som kan antas bli berörda. Länsstyrelsen har den 28 mars 2011 meddelat att den planerade verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Därefter har bolaget under 2014 -2015 genomfört ytterligare samråd med myndigheter och enskilda som kan antas bli särskilt berörda inför upprättande av ansökan och miljökonsekvensbeskrivning.

Ärendets handläggning

Ansökan med miljökonsekvensbeskrivning kom in till Miljöprövningsdelegationen den 12 april 2016. Efter kompletteringar den 21 november 2017, den 29 januari 2018, den 28 maj 2018 och den 27 mars 2019 kungjordes ansökan i tidningarna den 14 maj 2019.

Ansökan har remitterats till Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Trafikverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Sveriges geologiska undersökning, Haninge kommun, Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund, Södertörns brandförsvarsförbund, Svenska Kyrkan Skogsstyrelsen, Riksantikvarieämbetet, Naturskyddsföreningen, Länsstyrelsen i Stockholms län m.fl. Yttranden har kommit in från myndigheter och ett flertal privatpersoner och organisationer.

Datum
2019-12-18

Beteckning
551-13075-2016
Anl.nr. 0136-40-044

Bolaget har beretts möjlighet att yttra sig över inkomna yttranden och lämnat ett yttrande den 7 oktober 2019.

Miljöprövningsdelegationen har bedömt att ett offentligt sammanträde inte behövs.

ANSÖKAN MED YRKANDEN, FÖRSLAG TILL VILLKOR OCH ÅTAGANDEN

Yrkanden

Bolaget ansöker om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken att under 30 år bedriva bergtäktverksamhet, föra in, lagra och återvinna rena schaktmassor samt använda rena schaktmassor för anläggningsändamål inom del av fastigheten Häringe 5:2 i Haninge kommun, Stockholms län, se översigtskarta bilaga 1.

Bolaget yrkar att Miljöprövningsdelegationen:

1. inom det brytningsområde som framgår av ritning M002-1 i bilaga A1 till ansökan lämnar tillstånd till täktverksamhet omfattande täkt av maximalt 10 000 000 ton berg och morän under tillståndstiden, och med ett uttag av maximalt 500 000 ton berg per år,
2. inom det verksamhetsområde som framgår av ritning M002-1 i bilaga A1 till ansökan lämnar tillstånd till anläggning för sortering och krossning av berg, naturgrus eller andra jordarter,
3. inom det verksamhetsområdet som framgår av ritning M002-1 i bilaga A1 till ansökan lämnar tillstånd till införsel, mellanlagring och återvinning av rena schaktmassor och entreprenadberg upp till en årlig mängd om 200 000 ton,
4. inom det verksamhetsområdet som framgår av ritning M002-1 i bilaga A1 till ansökan lämnar bolaget tillstånd till användning av rena schaktmassor för anläggningsändamål upp till en årlig mängd om 100 000 ton inom täktområdet samt i samband med successiv och slutlig efterbehandling av täkten,

allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angetts i ansökan jämte bilagor.

Bolaget yrkar vidare att Miljöprövningsdelegationen:

1. fastställer de av bolaget föreslagna villkoren samt
2. godkänner den till ansökan bifogade miljökonsekvensbeskrivningen.

Datum
2019-12-18

Beteckning
551-13075-2016
Anl.nr. 0136-40-044

Förslag till villkor

Bolaget föreslår att följande villkor ska gälla för tillståndet.

- Om inte annat följer av övriga villkor och föreskrifter ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget angett i ansökningshandlingarna och i övrigt i ärendet angett eller åtagit sig.
- Verksamhets- och brytningsområdes gränser samt eventuella fixpunkter ska märkas ut i terrängen med väl synliga och under verksamheten varaktiga markeringar.
- Avverkning av skog och avbaning av vegetationstäckor ska anpassas efter uttagstakten. Vegetationen omkring täktområdet ska till skydd mot insyn bibehållas väsentligen oförändrad under uttagstiden.
- På avsnitt med uppenbara olycksfallsrisker ska stängsel sättas upp eller allmänheten på annat sätt tydligt uppmärksammas på riskerna med att beträda området.
- Uttag får ske till lägst de nivåer som är angivna i planen, ritning M002-1.
- Buller från verksamheten inklusive transporter inom verksamhetsområdet ska begränsas och får inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än nedanstående värden.
 - Måndag-fredag kl. 06-18 50 dB(A)
 - Lördag, söndag och helgdag kl. 06-18 45 dB(A)
 - Kvällstid kl. 18-22 45 dB(A)
 - Nattetid kl. 22-06 40 dB(A)

Den momentana ljudnivån nattetid kl. 22-06 får inte överskrida 55 dB(A) vid bostäder annat än vid enstaka tillfällen.

Uppföljning av ljudnivå ska framgå av kontrollprogram där mätmetoder, mätpunkter, mätfrekvens och utvärderingsmetoder ska anges. Kontroll ska ske antingen genom immissionsmätningar eller genom närfältsmätningar och beräkningar vid berörda bostäder. Ekvivalentvärden ska beräknas för de tider då verksamheten pågår.

- Vibrationer till följd av sprängningar får i kringliggande fastigheter inte överstiga 4 mm/s uttryckt som högsta svängningshastighet i vertikalled mätt i grundmur. Luftstöt våg till följd av sprängningar får vid bostäder inte överstiga 150 Pascal uttryckt som frifältsvärde. Om vibrationer och luftstöt våg till följd av sprängningar i kringliggande fastigheter överstiger 4 mm/s respektive 150 Pascal ska bolaget inom tre veckor underrätta

Datum
2019-12-18

Beteckning
551-13075-2016
Anl.nr. 0136-40-044

tillsynsmyndigheten samt redovisa vilka skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått som bolaget kommer att vidta för att överskridandet inte ska upprepas. Om kontrollen visar att värdena innehålls ska villkoret anses uppfyllt.

- Sprängningarna ska dagen före anslås på bestämd plats i närheten. All sprängning ska föregås av tydligt hörbar ljudsignal. Vid risk för stenkast utanför täktområdet, måste denna del avlysas vid sprängningstillfället.
- Damning från krossutrustning ska begränsas med inkapsling och där så är möjligt och i övrigt med vattenbegjutning.
- Damning från vägar, transporter och upplag ska begränsas. Uppstår problem i omgivningen till följd av damning, åligger det bolaget att vidta åtgärder för att begränsa damningen.
- Petroleumprodukter och kemikalier får endast förvaras i tankar med spilltråg och placerade på hårdgjord yta. Smörjmedel, spilloljor m.m. ska förvaras i container som placeras på hårdgjord yta. Oljehantering inklusive tankning av fordon och maskiner får endast ske på hårdgjord yta. Bränsle till maskiner som inte kan ta sig till fast tankplats kan levereras i flyttbara tankar som antingen har spilltråg eller är dubbelmantlade.
- Efterbehandling ska huvudsakligen följa vad bolaget angett i ansökningshandlingarna. Den slutliga detaljutformningen av efterbehandlingen ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.
- För verksamheten ska finnas ett kontrollprogram. I kontrollprogrammet ska anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Kontrollprogrammet ska inges till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter att tillståndet tagits i anspråk. Kontrollprogrammet ska därefter revideras vid behov av tillståndsinnehavaren på eget initiativ efter samråd med tillsynsmyndigheten.
- Om verksamheten avbryts eller upphör innan den slutförts enligt detta beslut, ska anmälan om detta göras till tillsynsmyndigheten.

BOLAGETS BESKRIVNING AV VERKSAMHETEN

Av ansökningshandlingarna, miljökonsekvensbeskrivningen och vad bolaget i övrigt angett i kompletteringar framgår i huvudsak följande:

Bakgrund till ansökan

Syftet med den planerade verksamheten vid Västnora är att långsiktigt tillhandahålla bergmaterial och återvunna schaktmassor till kunder i Stockholms

Datum
2019-12-18

Beteckning
551-13075-2016
Ant.nr. 0136-40-044

sydöstra försörjningsområde samt att ta emot rena schaktmassor för successiv och slutlig efterbehandling av täkten.

Den ansökta verksamheten omfattar ett uttag av ca 10 miljoner ton berg under 30 år med ett maximalt årligt uttag av 500 000 ton bergmaterial. Brytning av berg inleds med att lösa jordlager avbanas. Därefter sker borrning, sprängning, skutknackning samt krossning och sortering. Materialtransport inom området kommer i huvudsak ske med hjullastare. Färdig produkt kommer att transporteras ut med lastbil. Rena schaktmassor och entreprenadberg kommer att återvinnas genom krossning och sortering för vidare försäljning till byggnads- eller anläggningsändamål. Schaktmassorna kommer att återvinnas för vidare försäljning så långt det är möjligt. Den ordinarie produktionsutrustningen kommer att användas vid dessa arbeten. Den planerade successiva efterbehandlingen av bl.a. släntfot vid branter samt markytor kommer delvis att ske med införda schaktmassor.

Lokalisering och alternativ lokalisering

Verksamhet avses att bedrivas inom fastigheten Häringe 5:2, Haninge kommun, Stockholms län. Området ligger ca 20 km norr om Nynäshamn och 30 km söder om Stockholm. Totalt omfattar det planerade verksamhetsområdet cirka 33 ha varav det planerade brytningsområdet utgör cirka 16 ha. Täktområdet ligger i skogsmark med omgivande jordbrukslandskap. Området består till största del av en bergshöjd bevuxen med främst gran- och tallskog, med bitvis branta sidor och omgivande lövskog. Motorvägen (väg 73) går direkt söder om verksamhetsområdet.

Bolaget har genomfört en utredning av alternativa platser och totalt sex möjliga etableringsalternativ har identifierats inklusive huvudalternativet. Samtliga av de identifierade områdena ligger inom Haninge kommun. Vid en sammanvägning anser bolaget att huvudalternativet vid Västnora är den lämpligaste. Berget håller den kvalitet som efterfrågas och lokaliseringen är inte utpekad för något annat ändamål. Lokaliseringen ligger bra till för långsiktiga leveranser av krossade bergmaterialprodukter med tyngdpunkt i denna region.

Behovsutredning

Bolaget anger att samhället har ett stort behov av de produkter som tas fram i en bergtäkt. Produkterna är en förutsättning för att utveckla samhället och de används vid byggande av infrastruktur, bostäder och kommersiella byggnader. Det är av stort samhällsligt intresse att behovet kan tillgodoses genom olika aktörer som kan verka på marknaden under fri konkurrens och på likartade villkor.

I försörjningsområdet söder om Stockholm finns idag mycket få leveransställen med lämplig bergkvalitet av helkrossad betongballast. De flesta betongproducenter som är etablerade på "södra sidan" tillverkar idag betong med naturgrusmaterial som råvara och inte berg. Att framställa helkrossad betongballast kräver stora investeringar i en specialiserad maskinpark, vilket i sin tur kräver att man som

Datum
2019-12-18

Beteckning
551-13075-2016
Anl.nr. 0136-40-044

producent på produktionsplatsen har en säkerställd kvalitativ råvaruförsörjning under en lång tidsperiod. Entreprenadberg lämpar sig i de flesta fall mycket dåligt till produktion av betongballast. Detta eftersom bergmaterialet härrör från flera olika ursprungsplatser, vilket gör att det varierar i kvalitet. Bolagets anser mot denna bakgrund att den planerade bergtåkten i Västnora utgör en viktig resurs för att tillgodose det långsiktiga behovet av bergkross i det sydöstra försörjningsområdet. Bergmaterialet från den planerade täktverksamheten kommer att avyttras för bygg- och anläggningsändamål i huvudsak i kommunerna norr om planerat täktläge såsom främst Haninge, Värmdö, Nacka och Tyresö.

Bolaget anför vidare att stora infrastrukturprojekt kommer att generera betydande mängder entreprenadberg på marknaden i Stockholm. Även detta berg kommer att behöva transporteras från projektplats till befintliga täkter och s.k. bergterminaler för lagring och förädling. Behovet av mer stationära långsiktiga täkter med möjlighet till massåtervinning i det sydöstra försörjningsområdet till Stockholm kommer därför inte att minska framtida.

Kringboende

Bolaget anger att närmaste fasta bebyggelse finns vid Västnora söder om planerat täktområde på andra sidan av motorvägen. Ett av husen på fastigheten ligger något mer än 300 meter från brytningsområdets närmaste hörn. Mot norr, mellan 700-1000 meter från planerat täktområde, ligger Ekeby by som består av en fast bebyggelse och ridstallar samt en travträningssbana. I nordväst ligger närmaste bebyggelse vid Gruwegården inom ett avstånd om 800-1000 meter. Mot sydöst ligger närmaste fasta bebyggelse i Utlida cirka 1000 meter från verksamhetsområdets yttre gräns.

Ridning förekommer både i organiserad form och som enskild fritidssysselsättning. Vid Ekeby Säteri, 700 – 1000 meter norr om den valda lokaliseringen, bedrivs hästverksamhet. Vid Östnora gård, längs allmänna vägen (väg 545) cirka 650 meter från verksamhetsområdet, finns ett privat familjedaghem med inriktning djur och natur. I Östnora gamla skola, cirka 700 meter från bergbrytningsområdet, längs allmänna vägen (väg 545) bedrivs cateringverksamhet och enligt uppgift lämnad vid samråd planeras framtida konferensverksamhet.

Transporter

Transporter bedöms i huvudsak komma att ske norrut via väg 545 samt väg 73 och vidare till kund. Antalet lastbilstransporter med bergmaterialprodukter kommer i hög grad att styras av efterfrågan av de aktuella produkterna. Vid ett genomsnittligt uttag om 300 000 ton/år kommer antalet transporter, räknat på 220 årsarbetsdagar och en lastbilskapacitet om cirka 30-35 ton (bil med släp), uppgå till cirka 90 fordonsrörelser (in- och uttransport) per dag på in- och utfartsvägen. Vid ett maximalt uttag om 500 000 ton/år kommer antalet fordonsrörelser på vägen att uppgå till cirka 150 per dag.

Datum
2019-12-18

Beteckning
551-13075-2016
Anl.nr. 0136-40-044

Bolaget anger i bemötande av ingivna yttranden att bolaget avser att utföra skyddsåtgärder för att skapa en så säker trafiksituation som möjligt längs transportvägen fram till anslutningen vid allmän väg. Exempelvis kan hastigheten begränsas, biltrafiken separeras från gående, cyklister och ridande samt säkra passager anordnas över transportvägen med övergångsställen eller motsvarande lösningar. Vilka trafiksäkerhetsåtgärder som kan och kommer att utföras på allmänna vägen kan bolaget i dagsläget inte beskriva, men dessa kommer att beslutas i samråd med Trafikverket som huvudman.

Arbetstider

Arbetstiden är normalt måndag-fredag mellan kl. 06:00 – kl. 20:00 för samtliga arbetsmoment i verksamheten. I samband med specifika projekt kan dock arbetstiderna under vardagar förlängas till kl. 22:00 samt dagtid under helger kl. 07:00 – kl. 18:00. Verksamheten kommer att pågå under hela året, dock kommer losshållning och krossning undvikas kl. 18:00 – 22:00 och under semestertider. Normalt planeras utlastning från tåkten ske måndag – fredag mellan kl. 06:30 – kl. 16:30.

Införsel av schaktmassor för återvinning för anläggningsändamål och efterbehandling

I området avses även bedrivas verksamhet med att föra in, mellanlagra och återvinna schakt- och entreprenadberg. Massorna kommer ha sitt ursprung från överskottsmassor, som uppkommer i samband med mark- och anläggningsarbeten inom södra Stockholm. Parallellt med pågående täktverksamhet, men också efter avslutad täktverksamhet, är det bolagets avsikt att använda rena schaktmassor för anläggningsändamål samt för att efterbehandla delar av den utbrutna tåkten. Syftet med användandet av schaktmassor för anläggningsändamål kommer huvudsakligen vara att anlägga bullervallar i utsatta lägen för att minska bullerspridning i omgivningen.

Miljökonsekvensbeskrivning

Av miljökonsekvensbeskrivningen och vad bolaget i övrigt angett framgår i huvudsak följande:

Påverkan på natur- och kulturmiljö

Bolaget anser att den sammantagna påverkan på natur- och kulturmiljö för det ansökta alternativet bedöms som liten. Förutsättningarna för områdets natur- och kulturmiljövärden kommer inte att innebära någon större förändring i jämförelse med nollalternativet över tid. Den planerade verksamheten kommer lokalt sett att få en negativ påverkan på naturmiljön inom själva täktområdet under drifttiden jämfört med nollalternativet. I vissa avseenden kommer nya biotoper med förutsättning för naturvärden att skapas dels under drift, dels vid efterbehandlingen då verksamheten avvecklas.

Datum
2019-12-18

Beteckning
551-13075-2016
Anl.nr. 0136-40-044

Utsläpp till luft

Bolaget bedömer att den planerade verksamhetens bidrag till luftföroreningar är mycket liten. Detta genom att verksamheterna täkt, massmottagning och återvinning av material samlokaliseras. Returtransporter som annars hade gått tomma kan nyttjas för intransport av material, vilket ger minskade utsläpp. Återvinning av material minskar energiförbrukningen sett över tid då det ger minskat behov av borrhning, knackning, krossning och siktning av jungfruligt material. Även påverkan från damning från verksamheten bedöms, utifrån avstånd till närboende, bli liten. Verksamheten bedöms inte medverka till att miljö kvalitetsnormer för luft överskrids.

Påverkan på yt- och grundvattenförhållanden

Bolaget anger att täkten har planerats för att minimera påverkan på ytvattenavrinning och grundvattenförhållanden. Medelavrinningen från området förväntas vara ungefär som innan täktetablering och toppflödena minskar något och fördelas ut över något längre tid. Grundvattenförhållanden påverkas mycket lite och inom angränsande områden bedöms påverkan på yt- och grundvattenförhållanden bli obetydlig.

Dagvatten från täktområdet avleds via diken till Horsfjärden som är en vattenförekomst med måttlig ekologisk status. Bolaget anger att den planerade täktverksamheten medför en ökning av kvävebelastningen med en tiopotens eller ca 360 kg/år och tillskottet medför inte någon mätbar konsekvens för vattenförekomsten Horsfjärden. Verksamheten bedöms därmed inte heller medverka till att miljö kvalitetsnormer för vatten överskrids.

Bolaget bedömer att verksamheten inte omfattas av tillståndsplikt enligt 11 kap. miljöbalken, främst med hänvisning till högt bergläge i täktbotten i förhållande till borrhade brunnar i omgivningen.

Påverkan på Träsksjön

Träsksjön ligger cirka 500-600 meter väster om den yttre gränsen för den planerade verksamheten. Sjön har ett opåverkat avrinningsområde, huvudsakligen skogsmark, och har aldrig varit försurad och kan därför sägas ha en relativt opåverkad flora och fauna. Sjön karaktäriseras som ovanlig sjötyp i länet, naturligt näringsfattig till måttligt näringsrik med en artrik bottenfauna. Bolaget bedömer att planerad verksamheten medför en minskad tillrinning på 0,25 l/s som årsmedel mot Träsksjön. Vid utbruten täkt kan dock istället en viss omvänt grundvattenflöde uppkomma från masshanteringsområdet in mot bergtäkten, vilket ytterligare minskar avrinningen något till Träsksjön. Någon annan påverkan för Träsksjön och dess avrinningsområde bedöms inte bergtäkten ge upphov till. Området för masshantering avrinner till största del mot Träsksjön via en dalsvacka vid Västnoravret och den sammanlagda rinnsträckan är ungefär 900 meter mellan masshanteringsområdet och sjön. Sydväst om masshanteringsområdet finns ett uppströmsområde vars avrinning behöver passera

Datum
2019-12-18

Beteckning
551-13075-2016
Anl.nr. 0136-40-044

masshanteringsområdet för vidare avrinning mot Träsksjön. Risken för en föroreningsspredning från verksamhetsområdet till Träsksjön hanteras primärt genom att tillse att införda massor klarar kraven för ringa eller mindre än ringa risk för förorening. Sammanfattningsvis anser bolaget att risken för förorening av Träsksjön kan bedömas som liten till mycket liten med föreslagna skyddsåtgärder.

Buller

Bolaget hänvisar till en utförd bullerutredning som visar att verksamheten kan bedrivas med innehållande av riktvärden i enlighet med Naturvårdsverkets vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller (rapport 6538, april 2015). Den planerade verksamheten inklusive transporter bedöms inte bidra med störningar i sådan grad att människor utsätts för oacceptabla hälso- och säkerhetsrisker. Andelen buller från tåktens tunga fordon, jämfört med övrig trafik, adderar högst 2 dBA-enheter till den totala trafikbullernivån.

Bolaget har för avsikt att arbeta med skärmning för att begränsa omgivningspåverkan från buller genom anläggande av vallar i arbetsområdet. Vallar kommer att anläggas dels i masshanteringsområdets kanter och inom bergbrytningsområdet i olika skeden. De föreslagna bullerskyddsvallarna bedöms vara nödvändiga för att klara yrkade bullervillkor vid närliggande bostäder. Vallarna i brytningsområdet bedöms inte kunna byggas högre än fem meter, men i masshanteringsområdet kan vallarna anläggas med en höjd upp emot 10 meter, vilket anses ge en bättre effekt och bedöms minska omgivningsbullret ytterligare jämfört med vad som framgår av bullerberäkningarna. Sammantaget finns behov av totalt 230 000 – 290 000 ton schaktmassor för anläggandet av vallar.

Vibrationer och luftstötståg

Bolaget anger att den utförda riskanalysen visar att verksamheten kan bedrivas utan överskridande av de nivåer för vibrationer och luftstötståg som bolaget förslagit som villkor för verksamhetens bedrivande.

Påverkan vid sprängning

Bolaget uppger att det vid vissa sprängningar krävs avstängning av väg 73-Nynäsvägen dels under tåktens beredningsfas, dels under produktionsfas i övre pall inom ett område som motsvaras av ett dubbelt normalt kastavstånd bakåt (240 meter) när brytfronten, dvs. utslagsriktningen på sprängsalvan, är riktad från vägen. Bolaget påpekar att avstängningarna kommer att ske under ett antal år av tåktens totala drifttid. Vid anläggandet av tillfartsvägen kommer arbetet ske i dialog med Trafikverket och följa deras krav. Tillfartsvägen är belägen så nära väg 73 att det i normalfallet erfordras avstängning för skydd av vägen i samband med de tillfällen då sprängning sker. Avstängning av vägen uppskattas vara under 5-15 minuter per tillfälle.

Bolaget hänvisar till att de har en befintlig verksamhet vid bergtåkten i Moraberg i Södertälje, som ligger i nära anslutning till E4/E20 i Södertälje. Där stängs vägen av som mest 10 gånger per år under en tid om cirka 10 min per tillfälle när

Datum
2019-12-18

Beteckning
551-13075-2016
Anl.nr. 0136-40-044

losshållning sker i nuvarande produktionsfasen. Detta bedöms som representativt även för den planerade verksamheten i Västnora.

Under beredningsfasen kommer inledningsvis försiktig sprängning att tillämpas när täktområdet iordningsställs som produktionsyta. Försiktig sprängning tillämpas även i den fortsatta inskjutningen fram till att en rak och jämn stuffkant erhållits och erfarenheter har byggts upp av hur berget svarar.

Bolaget anser sammantaget att det finna goda förutsättningar för att sprängningarna ska kunna bedrivas med betryggande säkerhet mot stenkast med tanke på de åtaganden som bolaget gjort samt de inriktningar för skyddsåtgärder som beskrivs i den riskbedömning som inlämnats i ärendet samt i ansökan i övrigt.

YTTRANDEN OCH BEMÖTANDEN

Nedan redogörs för inkomna yttranden samt bolagets bemötande av dessa.

Haninge kommun

Kommunen avstyrker den ansökta bergtäkten och anför i huvudsak följande synpunkter.

Kommunens nya översiktsplan anger en förtätningszon med en radie om 1,2 km runt Tungelsta station. Ett planprogram för Tungelsta södra delar med 900 nya bostäder håller på att realiseras. Den föreslagna täkten är belägen i ett stort opåverkat område som bedömts som skyddsvärt av naturmässiga skäl då det bland annat är avrinningsområde för Träsksjön. Området är också viktigt för det rörliga friluftslivet. Förutom detta vill kommunen dessutom kraftigt ifrågasätta behovet av en bergtäkt med tanke på de stora mängder bergmaterial som redan finns i regionen och det som tillkommer i samband med kommande byggprojekt. Det behövs aktuella uppgifter om tillgången på ballastmaterial (berg) då ca 20 år gamla uppgifter inte kan bedömas vara aktuella. Därutöver anser kommunen att det är helt orimligt att en kommun som helt i enlighet med RUFS tar ett stort ansvar för befintlig och framtida bostadsförsörjning i regionen ska hindras av motstående intressen som kan tillgodoses på andra platser.

Kommunen hänvisar i övrigt till att det planerade verksamhetsområdet delvis ligger inom mark- och vattenområde som i kommunens tidigare och nu gällande översiktsplan utpekats som så kallat Stort opåverkat område. Sådana områden ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt påverka områdenas karaktär. Det föreslagna verksamhetsområdet ingår också i Hanvedenkilen i den regionala grönstrukturen. De gröna kilarna utgör en sammanhängande struktur av områden med värden för rekreation, natur- och kulturmiljöer och de kan långsiktigt förse regionen med nödvändiga funktioner såsom rekreation, biologisk mångfald och andra ekosystemtjänster. Sådana områden behöver till exempel värnas från buller. Den regionala utvecklingsplanen (RUFS) anger att lokalisering

Datum
2019-12-18

Beteckning
551-13075-2016
Anl.nr. 0136-40-044

av nya verksamheter behöver i största möjliga utsträckning undvikas i sådana områden och etablering av störande verksamheter bör konsekvensbedömas utifrån hela det stora opåverkade områdets och hela kilens värde och funktion.

Vidare anser kommunen att bullerutredningen inte redovisar hur hänsyn kommer att tas i förhållande till Träsksjön och naturen öster om sjön avseende bullrets påverkan på friluftslivsmiljön och fåglars livsmiljöer. Förvaltningen anser att underlaget behöver kompletteras med ovanstående med utgångspunkt att minska bullerspridningen och bullernivåerna till friluftsområden/naturområden där det idag är låga ljudnivåer.

Kommunen påpekar även att den planerade täkt- och återvinningsverksamheten ligger inom avrinningsområdet för Träsksjön. Träsksjön med utloppsback har av Länsstyrelsen pekats ut som nationellt särskilt värdefull med avseende på sitt opåverkade avrinningsområde, sin relativt opåverkade flora och fauna, artrika bottenfauna och att det är en ovanlig sjötyp i länet. Sökande har kompletterat sin redovisning av påverkan på sjön och framför att de i första hand ska se till att införda massor klarar kraven för ringa risk för förorening och att de avser att ha ett kontrollprogram för utgående vatten från berörd del av masshanteringsområdet, för att hålla uppsikt över behovet av ytterligare åtgärder. En åtgärd som föreslås är att omleda det ytvatten som bildas uppströms masshanteringen, så att det inte passerar genom återvinningsverksamheten. Kommunen föreslår att en sådan åtgärd vidtas redan vid etableringen av en eventuell verksamhet, för att hålla isär rent vatten och vatten som skulle kunna bli förorenat. I övrigt anser förvaltningen att redan ett intrång i Träsksjöns avrinningsområde är en fysisk påverkan som är olämplig för en sjö med så höga värden.

Avseende behovet av bergmaterial i regionen har kommunen inte möjlighet att bedöma om de av den sökande redovisade och för försörjningsområdet beskrivna behoven av brutet berg från täkt är rimliga. Kommunen ställer sig frågande till om inte det nyligen givna tillståndet till öppnande av en bergtäkt på fastigheten Ekeby 12:7 borde tillgodose behovet. Kommunen anser även att det finns brister i den regionala samordningen av hur de framtida behoven av bergmaterial ska tillgodoses. En relevant frågeställning är om det är rimligt att nya täkter ska kunna öppnas av enbart konkurrensskäl när de har så pass stor omgivningspåverkan och under så lång tid som 30 år.

Avseende utfartsvägen enligt alternativ ett efterfrågar kommunen en bättre beskrivning av hur bolaget utrett frågan om gällande servitut som en så pass omfattande och tung trafik som en bergtäkt och återvinningsanläggning innebär. Kommunen anser också att transportvägens utformning, fram till allmän väg, i fråga om bredd, beläggning, belysning, sidoområden, vägräcken, passager, tillåten hastighet m.m. ska redovisas, samt att illustrationer och visualisering av hur denna väg kommer gestalta sig i landskapet, ska tas fram på samma sätt som gjorts för själva täktområdet i ansökan. Slutligen bör även redovisas hur

Datum
2019-12-18

Beteckning
551-13075-2016
Anl.nr. 0136-40-044

skydd/täckning av transporter ska ske för att undvika damning i samband med transporterna till och från täkten.

Slutligen påpekar kommunen att det inom Haninge kommun finns förekomst av sulfidrika berg där sprängning, bearbetning och lagring riskerar att försura vattendrag och därmed negativt påverka dessa livsmiljöer, om inte tillräckliga försiktighetsmått och skyddsåtgärder vidtas i förväg. Det är oklart om berggrunden i det tilltänkta området har undersökts avseende detta. Frågan behöver också beaktas vid mottagande av överskottsmassor.

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund, SMOHF

SMOHF har beslutat att ansökan inte ska tillstyrkas och anför i huvudsak följande synpunkter. Tillgången på entreprenadberg är mycket god och förväntas vara god under lång tid inom sydöstra Storstockholm och bedömningen är att den har ökat under den tid som bolagets ärende har handlagts. SMOHF bedömer att det i regionen finns stora mängder entreprenadberg som har uppkommit i samband med att Norviks hamn har anlagts. Detta tillsammans med berg från Förbifart Stockholm och Söderlänken mellan Jordbro och E4:an bedöms generera större mängder entreprenadberg än vad som regionen kan använda. Dessutom finns ett tillstånd att öppna en bergtäkt inom fastigheten Ekeby 12:7 i Haninge. Ytterligare bergtäkter finns vid Gladö Kvarn och Väggarö. Något behov av en bergtäkt inom Häringe 5:2 bedöms därför inte finnas i regionen inom överskådlig tid.

En bergtäkt i Häringe skulle strida mot Haninge kommuns översiktsplan eftersom den skulle befinna sig inom Hanvedenkilen. Av kommunens översiktsplan från 2016 framgår att möjligheten att utvinna entreprenadberg ska prioriteras före öppnande av en ny bergtäkt, och att det inte finns några lägen lämpliga för bergtäkt utpekade i planen. Sammantaget gör SMOHF bedömningen att bevarandeintresset av Hanvedenkilen bör väga tyngre än intresset av att öppna ytterligare en bergtäkt i området.

Vid en samlad bedömning anser SMOHF att behovet av ytterligare en bergtäkt inte finns i Haninge eller Södertörn inom överskådlig tid. Täkten bedöms inte vara förenlig med kommunens översiktsplan och strider mot miljöbalkens portalparagraf som anger att en hållbar utveckling ska främjas som innebär att nuvarande och kommande generationer ska tillförsäkras en hälsosam och god miljö.

Vidare anser SMOHF att bolaget inte kunnat visa att det aktuella området är mest lämpat för bergtäkt och masshantering med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Bolaget har inte heller visat att verksamheten medför en från allmän synpunkt god hushållning enligt miljöbalken.

Trafikverket

Trafikverket har yttrat sig i egenskap som ansvarig för trafikslagsövergripande och långsiktig planering av det samlade transportsystemet i regionen. Verket anför

Datum
2019-12-18

Beteckning
551-13075-2016
Anl.nr. 0136-40-044

att det idag är små flöden på väg 545. De tillkommande 150 bilarna är inga problem och siktförhållandena är goda vid de båda alternativa anslutningarna.

Ny väg får inte ligga inom vägområdet eller vägområde med inskränkt vägrätt. Det senare gäller för alternativ två där det möjligen finns tryckbankar. De nya vägarna måste utformas så att inte risk för bländning kan uppstå för trafiken på de statliga vägarna. De får inte heller medföra någon risk för de statliga vägarnas uppbyggnad eller avvattning. Kontakt ska tas med Trafikverket inför utredning och projektering av nya vägar som planeras i närheten av väg 73 och väg 545 samt av passage med väg 73. Ett avtal ska skrivas mellan Skanska och Trafikverket som reglerar Trafikverkets bevakning av projektering och produktion av åtgärder intill vägområdet.

Sveriges geologiska undersökning, SGU

SGU påpekar att de hållfasthetsegenskaper som redovisas på täktlokaliseringen motsvarar de materialegenskaper som SGU själv erhållit vid tidigare bergkvalitetskartering i Stockholmsområdet. Berggrunden domineras i Stockholmsregionen av djupbergartsgnejser och sedimentådergnejser, SGU-rapport 2018:08. Mindre inslag av yngre postorogena graniter och basiska bergarter förekommer, men bara inom vissa områden. Söder om huvudstaden ökar omvandlingsgraden av berggrunden varför hållfasthetsegenskaperna här är något sämre än norr om. Hållfasthetsegenskaperna, kulkvarns-, mikroDeval- och Los Angelesvärde, är kravsatta metoder för vägmateriäl. De egenskaper som redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen klarar kraven för obundna materialslag som förstärkningslager, bärlager och allmänt fyllnadsmateriäl.

Sökanden beskriver att den dominerande berggrunden på platsen utgörs av en medel- till grovkornig, ljusgrå gnejs, en migmatitgnejs, som är relativt homogen. Lokala inslag av en mer glimmerrik, grå ådergnejs, en sedimentådergnejs, återfinns också inom ansökningsområdet. Den förstnämnda bergarten kan mycket väl utgöra en uppsmältning av den äldre sedimentådergnejsen, en diatexit eller ett granitiskt mobilisat, vilket har lokaliserats även på andra ställen i Stockholmstrakten. Sådan berggrund är vanligen mer lämplig för produktion av betongballast om den inte är alltför högstrålande. Diatexiter har ibland en något förhöjd strålning i och med att de utgör mobiliseringar av den äldre berggrunden och kan vara anrikade på exempelvis kalium. Sökanden redovisar att bergarten har ett lägre aktivitetsindex, $AI < 1$, vilket är godkänt för alla betongkonstruktioner.

Den översiktliga bedömningen av regionens bergmaterials användbarhet som ballastmateriäl sammanfattas i SGU-rapport 2018:09 som begränsad eller olämplig för ett flertal områden. Trots detta framstår berggrunden på den ansökta platsen som relativt hållfast och lämplig och utifrån ett lokalt till regionalt perspektiv får man anse att täktområdets lokalisering är ändamålsenlig för de flesta användningsområden sökanden avser. Glimmerhalten i berggrunden anges variera mellan 18 och 27 procent vilket är något högt för att en betongballast ska fungera optimalt för alla användningsområden inom betong. Brukets egenskaper

Datum
2019-12-18

Beteckning
551-13075-2016
Anl.nr. 0136-40-044

som pumpbarhet och arbetbarhet bedöms vara något sämre om man använder sig av glimmerrika än för en glimmerfattig bergart.

SGU har avstått från att granska remissen ur grundvattenperspektiv.

Skärgårdsstiftelsen

Skärgårdsstiftelsen framför att det bedrivs hästverksamhet i närområdet till den planerade täkten. Vid stiftelsens gård i Häringe finns ett 40-tal hästar med både enskilda inackorderingar, hyresgäster som bedriver turridningsföretag och övriga hyresgäster. Den ökade trafiken och bullerljud kommer att kunna påverka både människor och hästar som vistas eller bor på gården. Långvariga bullerljud kan leda till stressade hästar. Stressade hästar kan i sin tur prestera dåligt och kan få både temperaments- och beteenderubbningar. För hästarna handlar det troligtvis om ett längre avstånd än 700–1000 meter från täkten för att de inte ska påverkas. Om hästarna påverkas kan hyresgästerna komma att lämna gården och Stiftelsens arrendators företag kommer att påverkas negativt.

Vidare anser Skärgårdsstiftelsen att Häringe naturreservats attraktionskraft kommer att minska till följd av bergtäkten, då man åker till reservatet för att uppleva naturen, lugnet och tystnaden, vilket inte fullt ut kommer att uppfyllas om buller, ljud och trafikstörningar kommer att höras i reservatet. Det blir negativt för de människor som vill nyttja reservatet och det kommer därmed att påverka hela Skärgårdsstiftelsens syfte med reservatet.

Vidare efterlyser stiftelsen en riskanalys från bolaget där det framgår varför det inte är någon risk att grundvattentäkten i Häringe påverkas negativt av bergtäkten, vilka faktorer som skulle kunna göra att den faktiskt blir påverkad, t.ex. om det blir ett skyfall, ett tungmetalläckage eller att oväntade sprickor i berget tillkommer osv. Analysen bör även innehålla uppgift på vilka åtgärder som ska vidtas om vattenkvaliteten påverkas negativt. Vattenprover tas regelbundet på vattnet, så vid förändringar som kan härledas till brytningen av bergtäkten är det rimligt att bolaget går in och åtgärdar det som krävs.

Södra Haninge Natur och Miljöskyddsförening

Södra Haninge Natur och Miljöskyddsförening anför att föreningen har ett hundratal medlemmar som verkar för att bevara och skydda natur och kulturmiljöer med höga kvalitéer i sitt närområde i Södra Haninge. Föreningen har bl.a. lämnat följande synpunkter.

Föreningen anser att man i bolagets bulleranalys kan se att bullret kommer att sprida sig över ett stort område som sträcker sig ut från bergtäktens centrum mot Ekeby, Träsksjön och Västnora. Hela detta område inklusive bergtäkten ingår i den typ av område som i RUFS 2050 benämns Grön Kil. Området runt, och söder om Träsksjön är även markerat som Grön Värdekärna. De Gröna Kilarna är stora sammanhängande grönområden med sammanfallande värden. I RUFS 2050 anges hur viktigt det är att bevara de Gröna Kilarnas värden och att extra fokus ska

Datum
2019-12-18

Beteckning
551-13075-2016
Anl.nr. 0136-40-044

läggas på att bevara de Gröna Värdekärnorna. Enligt RUFS är buller en av de största faktorer som negativt påverkar dessa upplevelsevärden.

Föreningen påpekar även att den planerade transportvägen, till och från bergtäkten som ansluter till väg 545, idag är lokalgata med ett av Länsstyrelsen skapat regionalt och trafiksäkert cykelstråk enligt Länsplan för regional transportinfrastruktur i Stockholms Län 2004-2015. Denna lokalgata är mycket populär i synnerhet hos motions- och tävlingscyklister. Föreningen ifrågasätter att säkerheten för de gångare, cyklister och långsamtgående fordon kommer att kunna bevaras när de måste samsas med 150 tungt lastade lastbilar. Föreningen bedömer även att säkerheten hos dessa trafikanter, särskilt skolbarn som kliver på och av bussen och förskolebarnen från Östnora, kommer att kraftigt försämrats om planerna för transportvägen till bergtäkten blir verklighet.

Föreningen påpekar även att dragningen av väg 73 valdes så att vissa hotklassade vedsvampar i gränslågor kunde bevaras och man tog särskild hänsyn till detta under byggtiden, allt för att så lite som möjligt påverka denna population. Den planerade tillfartsvägen till bergtäkten kommer att gå rakt över platsen där dessa hotklassade vedsvampar lever, vilket inte tas upp i den inventering som ingår i bolagets MKB för bergtäkten i Västnora. Föreningen ifrågasätter därför kvaliteten hos bolagets inventering och är oroad att andra värdefulla växt- eller djurliv har missats och därmed riskerar att förstöras.

Föreningen vill också att bolaget presenterar en färsk sammanställning över tillgången på massor som inkluderar alla pågående exploateringsprojekt i regionen. Det är t.ex. välkänt att det finns ett stort överskott på entreprenörsmassor i Norvik, Nynäshamn. Föreningen är övertygade om att behovet kommer vara litet när alla källor med entreprenörsmassor sammanställs.

Ekeby Säteri Förvaltning AB

Ekeby Säteri Förvaltning AB anser sammantaget att bolagets beskrivning av motivet till den sökta verksamheten är mycket allmänt hållet och kan inte anses uppfylla det krav som miljöbalken ställer på den som avser att bedriva en verksamhet av det här slaget. Det har inte visats att det föreligger ett behov av en ny bergtäkt. I regionen pågår det redan en mängd täkt- och entreprenadverksamheter som ger tillgång till stora mängder berg. En fullödig behovsutredning är inte presenterad.

Det har inte heller visats att platsen som valts är bäst lämpad med hänsyn till miljöbalkens mål och krav. Alternativa lokaliseringar är överhuvudtaget inte presenterade och ett ställningstagande i frågan är därmed inte möjligt. I området finns många närboende, omfattande djurhållning, områden av riksintressen, bevarade kulturmiljöer och ett rörligt friluftsliv som skulle drabbas hårt av en ny bergtäkt. Så länge varken behovet eller lokaliseringen är tillräckligt väl motiverat och underbyggt, avvaktas med att påtala de andra bristerna i underlaget som anses föreligga.

Datum
2019-12-18

Beteckning
551-13075-2016
Anl.nr. 0136-40-044

Ekeby Ridsällskap

Ekeby Ridsällskap yrkar huvudsakligen på att en ny bullerutredning ska tas fram med konsekvensanalys för båda bergtäckerna som tydligt visar att Jordbruksverkets regler kan hållas. I bullerutredningen ska trafik från såväl täkter som 73:an och Söderbyvägen tas med. Kunniga inom hästhållning ska konsulteras så att sällskapets medlemmars säkerhet och hälsa kan garanteras.

Ridsällskapet yrkar vidare på en komplett naturvårdsinventering över hela grönstrukturen avseende de två täktområdena och Träsksjön, med konsekvensanalys som tydligt visar att naturen och de djur som sällskapet ständigt möter på sina ridturer har någonstans att ta vägen och att de arter som är skyddade också skyddas. Ridsällskapet yrkar på utökade fältstudier och att inte enbart "Artportalen" används som "bevisföring". Ridsällskapet vill även ha garantier på att Träsksjön inte påverkas negativt av någon av täkterna samt yrkar också på att dammspridningens risker ska utredas noggrant med en konsekvensanalys. Vidare yrkas att den hydrologiska bedömningen kompletteras med såväl utredning om sulfidmineral och tungmetaller som att en konkret "worst case scenario"-plan tas fram som kan garantera vattenkvalitet och kvantitet för hästar och människor på Ekeby. Ridsällskapet yrkar också på en samordnad utredning av effekter av sprängning och vill se hur ett schema skulle kunna se ut så att de kan fortsätta sin verksamhet med träningar, tävlingar och evenemang på gården. De yrkar även på att vägplaneringsprocesser samordnas om det blir fråga om två täktverksamheter, så att rörligheten mellan områdets alla stall och hästverksamheter inte äventyras.

Ekeby Loge

Företrädare för Ekeby Loge anser att de kommer att bli drabbade av den redan tillståndsgivna täkten på Ekeby 12:7 som ligger på knappt 500 meters avstånd. Den ansökta täkten på Häringe 5:2 ligger på ca 800 meters avstånd, vilket medför att verksamheten skulle bli drabbad från två håll av såväl buller från daglig verksamhet som vid sprängtillfällen. Den trafikökning som de två täkterna genererar innebär inläsningseffekt åt alla håll.

Ekeby Loge yrkar på att de två täkternas gemensamma miljö- och bullerpåverkan utreds grundligt med Ekeby i centrum för den utredningen. Vidare yrkas på garantier för att verksamheten, vars intäkter flera lever av, kan fortsätta i nuvarande upparbetad form och att besökarens säkerhet och bekvämlighet - under och på väg till och från platsen, kan garanteras. Ekeby Loge rankas som en av södra Stockholms mest populära lantliga evenemangsplatser.

Övriga synpunkter

I övrigt har ett stort antal enskilda yttrat sig och huvudsakligen framfört synpunkter kring verksamhetens omgivningspåverkan i form av buller från täkten och från transporterna, vibrationer, damning, påverkan på hästar, natur- och friluftslivsvärden, förekomsten av sulfid i berggrunden m.m. Vidare framförs synpunkter på transporterna på väg 545 som numera är en lokalgata som är mycket populär i synnerhet hos motions- och tävlingscyklister. Många ifrågasätter

Datum
2019-12-18

Beteckning
551-13075-2016
Anl.nr. 0136-40-044

att säkerheten för gångare, cyklister och långsamtgående fordon kommer att kunna bevaras när de måste samsas med 150 tungt lastade lastbilar. Flera har även efterfrågat en beskrivning och analys av hur etableringen av två bergtäkter (Ekeby och Västnora) påverkar boendemiljön i området.

Bolagets bemötande

Bolaget vidhåller vad som framförts tidigare i ansökan men bemöter delar av innehållet i inkomna yttranden främst avseende nedanstående frågor.

RUFS och översiktsplan

Bolaget hänvisar till inlämnad komplettering, daterad den 29 januari 2018, där bolagets bedömning framgår avseende förenligheten med nu gällande översiktsplan. Av RUFS 2050 som antagits under hösten 2018 framgår bl.a. att det troligtvis blir svårt att lokalisera nya täkter nära bebyggda områden även i framtiden. Att inrätta material- och masshanteringsterminaler nära eller på exploateringsområden kräver att man säkerställer befintliga centralt belägna materialterminaler i anslutning till de stora utvecklingsområdena, samt planerar för och reserverar mark för nya terminaler.

Bolaget anser att den planerade verksamheten bedöms förenlig med RUFS 2050 då den långsiktigt, utan en betydande påverkan på människors hälsa och miljö i den valda lokaliseringen, kan leverera ett kvalitativt bergmaterial med ett kort transportavstånd till marknaden i det sydöstra försörjningsområdet till Stockholm både som bergtäkt samt anläggning för återvinning och återanvändning av schaktmassor samt entreprenadberg. Vidare bidrar verksamheten till övergången att ersätta naturgrus med berg vid betongtillverkning, vilket bidrar till att skydda framtida grundvattenresurser. Det korta transportavståndet till marknaden från den valda lokaliseringen innebär även minskade klimatutsläpp.

Behov och bergkvalitet

Bolaget anger att det i det sydöstra försörjningsområdet av Stockholm för närvarande finns ett fåtal fasta anläggningar med gällande långsiktiga tillstånd till bergtäkt. Av *Tekniska försörjningssystem för masshantering och täkter, kunskapsunderlag 2017:7* till RUFS 2050 framgår fem föreslagna lägen för inrättande av s.k. materialterminaler. Inget av dessa lägen ligger lokaliserade inom det sydöstra försörjningsområdet av Stockholm. Detta medför att försörjningen av ballast, bergmaterial, i detta område huvudsakligen kan behöva ske från täkter och att bergområden i detta område med god användbarhet för bergmaterialprodukter bör ses som viktig strategisk resurs för ballastförsörjningen.

Bolaget anser vidare att bergtäkter behövs eftersom projekt med lämpligt kvalitativt entreprenadberg som kan återanvändas för bygg- och anläggningsändamål varierar. I en täkt kan man även ha kontroll över det loss hållna berget och därför optimera sättet man producerar bergmaterialprodukterna på. Detta styrks i SGU-rapport 2018:09, Hållbar ballastförsörjning — förutsättningar i Stockholms och Uppsala län. Vidare

Datum
2019-12-18

Beteckning
551-13075-2016
Anl.nr. 0136-40-044

hänvisar bolaget till SGU:s slutsats ”att i Stockholmsregionen, särskilt söder om Mälaren, finns ett framtida stort materialbehov samtidigt som tillgängligheten på dels tillgängliga markområden för täktverksamhet, dels tillgången på områden med berg med god användbarhet är begränsad”. Bolaget bedömer att bergets kvalitet inom det ansökta täktområdet är relativt hållfast och lämpligt. Utifrån ett lokalt till regionalt perspektiv bedömer bolaget att täktområdets lokalisering är ändamålsenlig för de användningsområden som ansökan avser, dvs. har en s.k. god användbarhet. Bolaget anser även att områdets värden från naturvårdssynpunkt inte är sådana att det mot den bakgrunden inte skulle bedömas som tillåtlig.

Buller

Bolaget vidhåller att den valda lokaliseringen innebär ett gott skyddsavstånd till befintlig bebyggelse. I flera av inkomna yttranden framhålls att trafikbullerutredningen och dess beräkningar gjorts på uppgifter som är inaktuella, vidare framhålls att det ska utredas vilken påverkan som kan beräknas ”med två bergtäkter i drift” jmf Jehanders lokalisering vid Ekeby och den ansökta lokaliseringen vid Västnora.

Bolaget hänvisar till en ny bullerutredning som visar att andelen buller från tåktens tunga fordon, jämfört med övrig trafik, adderas högst 2 dBA-enheter till den totala trafikbullernivån. Av utredningen framgår vidare att ackumulerat ljud från de båda bergtäkterna i praktiken sällan eller aldrig motsvarar de meteorologiska förhållandena som ansatts vid beräkning av ljudnivåerna från respektive bergtäkt. Vindförhållandena är i praktiken sällan (eller aldrig) sådana att medvindsförhållanden kan råda från båda täktverksamheterna samtidigt, detta eftersom bergtäkterna är lokaliserade norr respektive söder om Ekeby. Exempelvis skulle det bl.a. krävas nordlig och sydlig vind samtidigt för att den ackumulerade ljudnivån från de båda täkterna skulle uppgå till 51 dBA. Mer rimligt är då att anta att ljud från antingen Ekebytäkten eller ansökt lokalisering i Västnora är hörbart i praktiken samt att de krav genom begränsningsvärden som normalt ställs på denna typ av verksamhet kan innehållas.

Avseende damning hänvisar bolaget till studier som utförts gällande eventuell påverkan på vegetation av damm från täkter. Sammanfattningsvis visar dessa att effekterna generellt är små och att merparten av dammet sedimenterar, dvs. faller ned nära dammkällan inom täktområdet. Om effekter på vegetation alls förekommer märks de sannolikt inte på längre avstånd inom några hundra meter från täkten, undantagsvis något längre.

Datum
2019-12-18

Beteckning
551-13075-2016
Anl.nr. 0136-40-044

MILJÖPRÖVNINGSDELEGATIONENS BEDÖMNING

Ansökan och miljökonsekvensbeskrivning

Miljöprövningsdelegationen bedömer att ansökan med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning samt de kompletteringar som tillkommit och det som i övrigt framkommit i ärendet, utgör tillräckligt underlag för att pröva ansökan.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att bolaget har genomfört samråd och upprättat en miljökonsekvensbeskrivning enligt bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken. Miljöprövningsdelegationen finner att inlämnad miljökonsekvensbeskrivning efter gjorda kompletteringar uppfyller kraven och kan godkännas enligt 6 kap. 9 § miljöbalken i dess lydelse före den 1 januari 2018.

Tillåtlighet

Lokalisering

Enligt 2 kap. 6 § miljöbalken ska för verksamheten väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Vid prövning av tillståndsfrågor enligt 9 kap. miljöbalken ska även hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken tillämpas i de fall som gäller ändrad användning av mark- eller vattenområden. Tillstånd får inte ges i strid med en detaljplan eller områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen (2010:900).

Planförhållanden, riksintressen m.m.

Det planerade verksamhetsområdet ligger utanför detaljplanelagt område och omfattas inte av några områdesbestämmelser. Området omfattas inte av riksintressen eller någon form av områdesskydd enligt 7 kap. miljöbalken.

Av den regionala utvecklingsplanen för Stockholms län, RUFS 2050, framgår att verksamhetsområdet ligger inom en så kallad grön kil, Hanvedenkilen, och tillfartsvägen ligger även delvis inom så kallad grön värdekärna i grön kil.

Av Haninge kommuns översiktsplan 2030 – med utblick mot 2050 (antagen 2016-11-07) framgår att området ligger inom ett stort opåverkat område, dvs. ett större mark- och vattenområde som inte alls eller endast obetydligt är påverkat av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Enligt planen ska stora opåverkade områden så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påverka områdets karaktär.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att den kommunala översiktsplanen har en tydlig inriktning mot att området så långt möjligt ska skyddas från åtgärder som påverkar områdets speciella karaktär av opåverkat område. Även om översiktsplanen inte är bindande fyller den en viktig funktion som underlag vid

Datum
2019-12-18

Beteckning
551-13075-2016
Anl.nr. 0136-40-044

lokaliseringsprövningen. Miljöprövningsdelegationen anser att den sökta verksamheten kommer att påverka områdets speciella karaktär.

Störningar för omgivningen

Friluftslivet och naturmiljön

I 3 kap. 6 § första stycket miljöbalken framgår att mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturmiljön eller med hänsyn till friluftslivet ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Vidare ska behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter särskilt beaktas.

Den sökta täkt- och återvinningsverksamheten bedöms medföra negativa konsekvenser för natur- och friluftslivet i området då verksamheten planeras att anläggas och bedrivs inom ett större opåverkat område med utpekade grönsstrukturvärden, den så kallade Hanvedenkilen. Då tillstånd nyligen meddelats för en bergtäkt i Ekeby, ca 1 km norr om Västnora, bedömer Miljöprövningsdelegationen att en etablering av ytterligare en täkt- och återvinningsverksamhet i området leder till barriäreffekter för kringboende och för friluftslivet.

Miljöprövningsdelegationen bedömer vidare att den planerade verksamheten riskerar att påverka Träsksjön och dess utloppsbäck då en del av sjöns tillrinningsområde omfattas av det område som ska nyttjas för masshantering och återvinning av avfall. Träsksjön är en naturligt näringsfattig skogssjö som är särskilt värdefull från naturvårdssynpunkt. Sjöns avrinningsområde är förhållandevis opåverkat och består huvudsakligen av skogsmark. Ett intrång i Träsksjöns avrinningsområde är en fysisk påverkan som är olämplig för en sjö med höga värden. Delegationen bedömer att bolaget inte visat att Träsksjön inte kan komma att påverkas negativt av den sökta täkt- och återvinningsverksamheten.

Olägenheter från transporter

Det har framförts farhågor om olägenheter från transporter till och från verksamhetsområdet på väg 545. De olägenheter som har omnämnts är främst buller, avgaser och damm. Klagandena har också pekat på att en ökning av den tunga trafiken medför ökad risk för trafikproblem och olyckor.

Av praxis framgår att transporter till och från en miljöfarlig verksamhets anläggning kan utgöra ett så kallat följdföretag som ska beaktas vid en prövning av den miljöfarliga verksamheten. Endast följdföretag som har ett omedelbart samband med den tillståndsprövade verksamheten får beaktas. En sammanvägning av omständigheter ska göras, såsom transporternas karaktär och omfattning, var transporterna befinner sig i förhållande till anläggningen samt olägenheterna från transporterna satta i relation till olägenheterna från övrig trafik och verksamhet (NJA 2004 s. 421 och Mark- och miljööverdomstolens dom den 24 augusti 2018, mål nr M 4908-17).

Datum
2019-12-18

Beteckning
551-13075-2016
Anl.nr. 0136-40-044

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att transporterna i den sökta verksamheten kommer att passera mindre än 200 meter från bostadshus längs den del av transportvägen som ansluter till väg 545. Transporterna kommer därefter längs väg 545 att passera intill bostäder, ridverksamhet och förskola. Den planerade ökningen av transporterna blir betydande, inte bara totalt sett utan också mätt som andel av den tunga trafiken på väg 545.

Mot bakgrund av ovan anförda bedömer Miljöprövningsdelegationen att transporterna via den planerade anslutningsvägen och på väg 545 är ett sådant följdföretag som ska beaktas vid tillståndsprövningen enligt 16 kap. 7 § miljöbalken.

Även om bolaget avser att utföra skyddsåtgärder för att skapa en så säker trafiksituation som möjligt bedöms transporterna leda till olägenheter av betydelse för människors hälsa.

Avstängning av riksväg 73

Bolaget anger att det kommer att bli aktuellt att stänga av väg 73 på grund av risk för stenkast i samband med sprängningar, dels i samband med anläggande av ny infartsväg och dels under drift vid vissa etapper av täktverksamheten. Varje enskild avstängning kan visserligen tyckas relativt kortvarig men då de kommer att upprepas vid flera tillfällen och under flera års tid bedömer Miljöprövningsdelegationen dock att återkommande avstängningar av väg 73 inte kan anses vara lämpligt.

Materialbehov

Av 3 kap. 1 § miljöbalken framgår att mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företrädare ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

Enligt förarbetena är det viktigt, särskilt vid nyetableringar av en täkt, att det är möjligt att vid prövningen ta ställning till dels om det innebär en god hushållning att bryta täktmaterialet, dels om täktens lokalisering är lämplig med hänsyn till det intrång i miljön som en täkt innebär. En ansökan kan avslås med motiveringen att behovet kan tillgodoses med material från en annan täkt (se prop. 2008/09:144 sid. 12 ff.). Behovet av täktmaterial har således betydelse även vid lokaliseringsbedömningen (se bl.a. Mark- och miljööverdomstolens dom den 28 september 2012 i mål M 497-12).

I behovsfrågan hänvisar bolaget främst till det allmänna behovet av en kontinuerlig och långsiktig materialförsörjning via bergtäkter eftersom projekt med lämpligt kvalitativt entreprenadberg som kan återvinnas för bygg- och anläggningsändamål varierar. Enligt bolaget kommer bergmaterialprodukterna från den planerade täktverksamheten i Västnora att avyttras i huvudsak i

Datum
2019-12-18

Beteckning
551-13075-2016
Anl.nr. 0136-40-044

kommunerna norr om planerat täktläge, dvs. i kommunerna Haninge, Värmdö, Nacka och Tyresö. Bolaget hänvisar till att leveranserna (ca 350 000 ton år 2013) inte svarar mot behovet av bergmaterial (1 100 000 – 2 125 000 ton) inom dessa kommuner. I en komplettering av ansökan refererar bolaget till SGU:s prognos för materialbehovet som visar att det årliga behovet av ballast fram till 2035 är 20-25% högre än genomsnittet för perioden 2000-2015.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att förutsättningarna har ändrats i försörjningsområdet under senare år och här bör särskilt framhållas att det sedan 2018 finns ett lagakraftvunnet tillstånd för en större täkt- och återvinningsverksamhet i Ekeby i närområdet till den sökta lokaliseringen. Därutöver finns täkter och anläggningar för masshantering inom främst Huddinge, Nynäshamn och Haninge kommuner. Miljöprövningsdelegationen bedömer även att det kommer att finnas fortsatt tillgång på entreprenadberg från infrastrukturprojekt, såsom t.ex. anläggandet av Norviks hamn.

Miljöprövningsdelegationen anser att det inte är tillräckligt visat att behovet inte kan tillgodoses från befintliga bergtäkter, vilket bör vägas in i bedömningen av om lokaliseringen är lämplig. Bolaget har inte heller visat att bergmaterialet i Västnora skulle ha sådana egenskaper att det inte kan ersättas med bergmaterial från befintliga täkter.

Sammanfattande bedömning

Miljöprövningsdelegationen bedömer att den sökta täkt- och återvinningsverksamheten innebär en stor omgivningspåverkan med risk för att människor i täktens närhet får försämrade levnadsförhållanden på grund av buller och tunga transporter nära bostäder. Verksamheten riskerar även att påverka vattenkvaliteten i Träsksjön negativt till följd av kontinuerligt utsläpp av dagvatten från delar av verksamhetsområdet.

Vidare kan konstateras att den föreslagna verksamheten kommer att ligga inom ett stort opåverkat område som så långt möjligt ska skyddas mot åtgärder som kan påverka områdets karaktär enligt Haninge kommuns översiktsplan. Översiktsplanen talar därmed emot att platsen är lämplig för sökt verksamhet.

Beträffande frågan om behovet av den sökta täktverksamheten gör Miljöprövningsdelegationen bedömningen att detta inte är visat i tillräcklig omfattning för att det ska kunna motivera det intrång och de olägenheter som täkten medför.

Miljöprövningsdelegationen bedömer sammantaget att bolaget inte har visat att den valda lokaliseringen för verksamheten är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön enligt 2 kap. 6 § miljöbalken samt inte heller med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenområden enligt hushållningsbestämmelserna i 3 kap. miljöbalken. Tillstånd kan därför inte meddelas och ansökan ska avslås.

Datum
2019-12-18

Beteckning
551-13075-2016
Anl.nr. 0136-40-044

KUNGÖRELSEDELGIVNING

Kungörelse om detta beslut införs inom 10 dagar från datum för beslutet i Post- och Inrikes Tidningar samt i Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet och Mitt i Haninge.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, se bilaga 2. Skrivelsen ska ha kommit in till Länsstyrelsen i Stockholms län senast den 22 januari 2020.

Detta beslut har fattats av Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Stockholms län. I beslutet har deltagit Jenny Sundberg, ordförande och Anna Bohlin, miljösakskunnig. Föredragande har varit Lars Åkerblad, miljöhandläggare.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Bilagor:

1. Översiktskarta
2. Hur man överklagar till Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen.

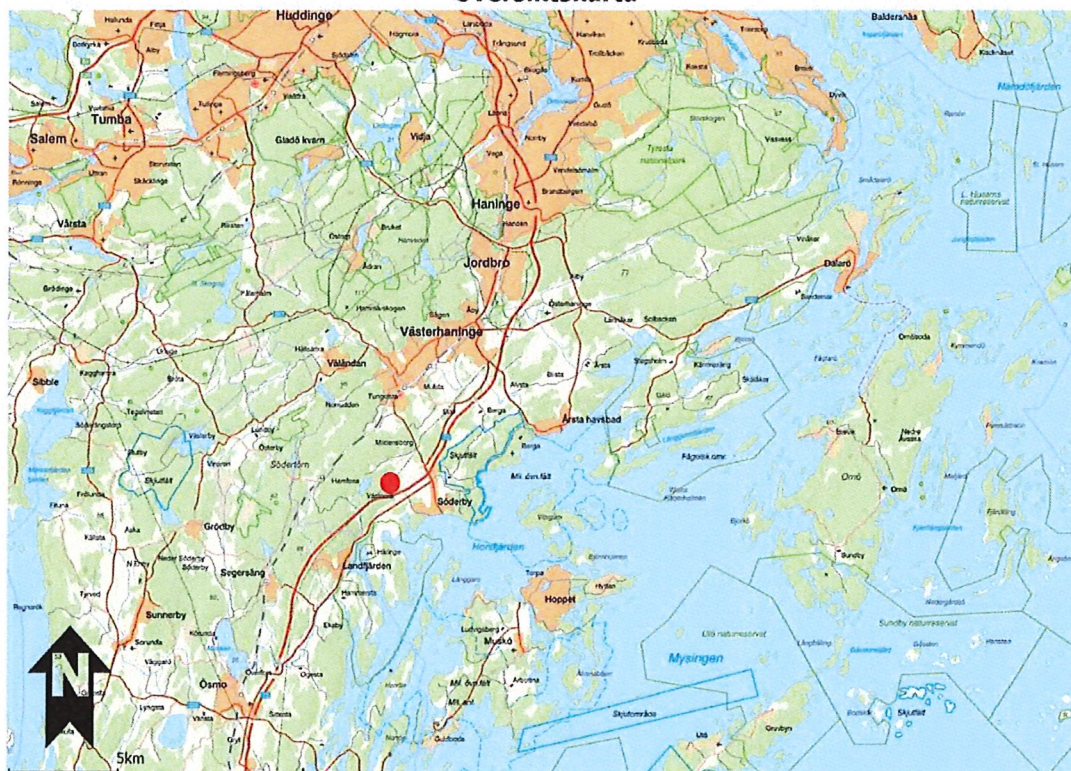
Datum
2019-12-18

Beteckning
551-13075-2016
Anl.nr. 0136-40-044

Kopia till:

Naturvårdsverket, registrator@naturvardsverket.se
Havs- och vattenmyndigheten, havochvatten@havochvatten.se
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap MSB, registrator@msb.se
Trafikverket, trafikverket@trafikverket.se
Sveriges geologiska undersökning, sgu@sgu.se
Haninge kommun, info@haninge.se
Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund, miljokontoret@smohf.se
Södertörns brandförsvärsförbund, brandforsvaret@sbff.se
Skogsstyrelsen, skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se
Riksantikvarieämbetet, registrator@raa.se
Svenska Kraftnät, Svenska Kraftnät, registrator@svk.se
Häringe skog, Narvavägen 1, 114 60 Stockholm
Svenska kyrkan, Häringe kapell, haninge.pastorat@svenskakyrkan.se
Naturskyddsföreningen, haninge@naturskyddsforeningen.se
Skanska Industrial Solutions AB, maria.elifsson@skanska.se
Skärgårdsstiftelsen, sofia.ang@skargardsstiftelsen.se
Södra Håninges Natur och Miljöskyddsförening, christoffer.de.vall@devici.se
Ekeby Loge, mia@ekebyloge.se
7WISE Advokatbyrå, info@7wise.se
Peter Frölander m.fl., peter.frolander@telia.com
Ekeby Ridsällskap, ridsallskapekeby@gmail.com
Haninge Naturskyddsförening, natur@svensk.net
Lars Johansson, ruskendrul@gmail.com
Marcus Lindberg m.fl., marcus-lindberg@tele2.se
Mats Markgren m.fl., mats.markgren@conceptumab.se
Tomas Livendahl och Theresa Wennström, tomas.livendahl@projektbyran.se
Carin Leuhusen m.fl., carin.leuhusen@gmail.com
Rebecca Mariella, rebecca.mariella@haringeslott.se
Mikael Engström, mikael@turbinen.se
Sofie Seitamo Mija, sofie.seitamo.mijac@haringeslott.se
Anette Parts, anette.parts@europaskolan.nu
Britt Andersson m.fl., Utlida 1:6, Kvarnvägen 27, 137 56, Tungelsta
Ulla Örnmarker, ulla.ornmarker@telia.com
Sven Sandberg, Svensandberg7@telia.com
Madeleine Westin och Clas Ling-Vannerus, Nässetgård 15, 137 91 Västerhaninge
Anna Silfverling, Åsnäs Gård, 137 91 Västerhaninge
Gun Björling, harpoho@hotmail.com
Kajsa de Vall, kajsa.de.vall@gmail.com
Frida Steen Hansén m.fl., frida_steen_hansen@hotmail.com
Liselotte Eckers, lotta.eckers@gmail.com
Karin Sundqvist m.fl., Ekeby 8, 137 92 Tungelsta
Phia Steen, lotta.eckers@gmail.com Ästmora Gård, 137 91 Västerhaninge
Aktförvarare, Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund,
miljokontoret@smohf.se
Aktförvarare, Länsstyrelsen i Stockholms län

Översiktskarta

© Länsstyrelsen, Lantmäteriet, NVDB, ESRI Inc, RAÄ, SGU, Sjöfartsverket, SMHI, SVO, SCB, SJV, FM, Bergsstaten, SLU

Skala 1:177555

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.